

کۆنگره‌ی خۆراک له نیوان چاوهروانی و هموولی بیهوده‌دا (سه‌رنجیك له‌سه‌ر کۆنگره‌ی نیو ده‌وله‌تی خۆراک)

(موزه‌فه‌ر عبدا‌لله)

رۆژی ۱۰-۱۳ ئەم مانگه دووه‌مین کۆنگره‌ی نیوده‌وله‌تی خۆراک له چێر دروشمی دچایه‌تی کردنی هه‌زاری و برسیتی له شاری رۆمای ئیتالیا له‌سه‌ر بانگه‌وازی رێکخراوی فاو و به‌سه‌رپه‌رشتی نهمه‌وه یه‌کگرتوه‌کان و ناماده‌بونی کۆفی ئەنان نهمینداری گشتی نهمه‌وه یه‌کگرتوه‌کان و به‌شداری نوێنهری ۱۸۰ ده‌وله‌ت که تیاندای سه‌رۆکی وولاتان و وه‌زیری کشت و کال و به‌رپرسی تری تیا به‌دی ده‌کرا ساز درا. ئەوه‌ی جێی سه‌رنج بوو لهم کۆنگره‌یه‌دا ئەوه‌بوو که نوێنهری هه‌چ یه‌ک له وولاته‌ زه‌یژه‌کانی باکو‌ر به‌شداریان نه‌کرد جگه له نوێنهری ئیتالیا و ئه‌سپانیا. شایانی باسه که سه‌رۆکی ئیتالیا له‌به‌ر ئاره‌زووی زۆری بۆ یاری یه‌کانی جامی جهانی گرینگی وای به کۆنگره‌که نه‌دا.

هه‌لبه‌ت نهمه دووه‌م کۆنگره‌یه و یه‌که‌مین کۆنگره‌ش سالی ۱۹۹۶ ساز درا ، که برپار تا سالی ۲۰۱۵ نیوه‌ی رێژه‌ی هه‌زاری له ناستی جه‌هان کم بکریته‌وه که رێژه‌که‌ی به‌ ئێ‌ی ناماری ئەو ئەکاته ۸۴۰ ملیۆن بوو. به‌لام به‌ به‌راو‌درد له‌گه‌ڵ رێژه‌ی برپار دراو بۆ ئەو ماوه‌یه‌ ده‌رکه‌وتوه که رێژه‌ی که‌میۆه‌ تنه‌ا %۱۵ یه. نهمه‌ش به‌ دان پێ‌نانه‌ی خۆیان ، یانی فه‌شهل هه‌ینانی ئەو برپارانه‌ی که درا‌بوون. به‌ ووتی به‌شداریانی کۆنگره‌ زۆریه‌ی ئەو وولاتانه‌ی که به‌ئێ‌یان دا‌بوو بۆ کۆمه‌ک ، تا برپاره‌کان جێ به‌جێ بکری ، به‌ئێ‌ی خۆیان له‌و چهند سا‌له‌دا به‌ جێ نه‌گه‌یاندا. له‌مه‌ش قه‌باعه‌ت تر ئەوه‌بوو که هه‌ر له ئیستاره فه‌شهل نهم کۆنگره‌یه‌شیان به‌هوی هه‌موو لایه‌ک را‌گه‌یاندا.

به‌ ئێ‌ی ناماره‌کان ئیستا ۸۰۰ ملیۆن برسی له جه‌هاندای هه‌یه و ۳۰۰ ملیۆن ماله. رۆژانه‌ش ۲۴۰ هه‌زار کس به‌هۆی برسیتی یه‌وه گیان له‌ده‌ست ده‌ده‌ن و به‌شی زۆر رێژه‌ی نهم هه‌زاری و برسیتی یه‌ش له کیشوهری ئه‌فریقا‌دا‌یه. نهم ترازیایه له کاتی‌کدا‌یه که ئەو بودجه‌یه‌ی تنه‌ا بۆ به‌خششی یاریزانه‌کانی جامی جه‌هانی دا سه‌رف ده‌کریته به‌ ئێ‌ی داواکاری یه‌که‌ی رێکخراوی فاو ده‌توانی مه‌ترسی له‌برسا مردن له‌سه‌ر گیان و ژبانی ئەو ۸۰۰ ملیۆن مرۆفه‌ نه‌هێلێ ، له کاتی‌کدا نهم راپۆرت و نامارانه له‌به‌ر ده‌سته‌دا‌یه ، به‌لام سه‌رۆکی حکومه‌تی ئیتالیا که به‌ حساب شانازی سازدانی کۆنگره‌ی ئێ‌ی بر‌واوه له وولاته‌که‌یدا به‌لام ئەوه‌ندی به‌په‌رۆشه بۆ بیه‌ینی یاری یه‌که‌ نیوه ئەوه‌نده جدی نی یه‌ بۆ سه‌رکه‌وتنی کارو برپاره‌کانی کۆنگره‌. نهمه‌ش خۆی له خۆی لانی که‌می به‌لگه‌یه بۆ رواله‌تی نهم جۆره کۆنگره‌انه.

ئەوه‌مان له‌به‌ر نه‌چیت که‌وه‌ک هه‌موو کۆنگره نیوده‌وله‌تی یه‌کانی تر له‌مه‌ر ژنان و شوێنه‌وارو منالان و زۆری تر له پال نهم کۆنگره ره‌سه‌یه‌شدا کۆنگره‌ی رێکخراوه‌ ناده‌وله‌تی و نار‌ه‌سه‌یه‌کانیش سازدرا که نوێنهری زیاتر له ۷۰۰ رێکخراو به‌شداری کرد و هاوکاتیش نهمانه نار‌ه‌زه‌یه‌تی یان ده‌ربرێ له‌به‌رامه‌بر برسیتی و هه‌زاری. هه‌لبه‌ت لایه‌نیکی نهم کۆنگره په‌راوێزانه زیاتر بۆ فشار هه‌ینانه تا کۆنگره ره‌سه‌یه‌که زیاتر ده‌ستکه‌وتی هه‌بیت و زیاتر و جدی تر بینه پای برپاره‌کانیان.

به‌هه‌ر حال به‌ جیا له‌وه‌ی کۆنگره په‌راوێزی یه‌که‌ کاریه‌گری له‌سه‌ر کۆنگره ره‌سه‌یه‌که چهنده ، پێ‌ویسته سه‌رنج له‌سه‌ر ئەوه بدری ئاخۆ نهم جۆره کۆنگره‌ چهنده ده‌توانی ئاسۆیه‌کی رۆشن بچاته به‌رده‌م چاوهروانی یه‌کانی ۸۰۰ ملیۆن مرۆفی ئێ‌ی تاوانی برسی. وه به‌مه‌ش چهنده هه‌موه‌کانی رێکخراوی نهمه‌وه یه‌کگرتوه‌کان و کۆنگره‌که‌یان و برپارو نه‌خشه‌کانیان و به‌ئێ‌یه‌کانیان ئێ‌ی هوده نای !!

به‌هه‌قیقه‌ت تنه‌ا به سه‌رنج دانی راده‌ی گه‌شه کردنی ته‌کنه‌لۆژی و پێ‌شه‌وه‌ی مرۆفایه‌تی له هه‌موو مه‌یدانه‌کاندا وه به‌ که‌له‌که بوونی سه‌رمایه‌ی جه‌هان له ده‌ستی ۳۳۰ سه‌رمایه‌داری گه‌وره‌ی جه‌هان مه سه‌رمایه‌کانیان به رێژه‌ی داها‌تی ۳۰ وولاتی وولاتانی جه‌هانی سێ‌هه‌مه هه‌روه‌ها سه‌رف کردنی نهم سه‌رمایانه له لایه‌نه هه‌موو ده‌وله‌ته بۆرژوازی یه‌کانی جه‌هانوه بۆ سیاسه‌ته دژی مرۆفی یه‌کانیان ، تنه‌ا نهمه ئەوه نیشان ده‌دات که نهم کۆنگره‌ ناتوانی هه‌زاری و برسیتی له‌ناو بات. وه کاریه‌گری تنه‌ا ئەوه ده‌بیت که وه‌ک هه‌بیکه موسه‌کین له رێگای به‌ری خه‌ستی په‌روا‌گه‌نده‌وه بخه‌ریته گۆی و مێشکی ملیۆنان مرۆفه‌وه تا له چاوهروانی بیهوده‌دا بیان هه‌یلته‌وه.

هه‌زاری و برسیتی وه‌ک هه‌ر ده‌ردو نه‌خۆشی یه‌کی تر له چه‌شنی بیکاری و شه‌رو ئاره‌به‌ی و سته‌می نهمه‌وه‌ی و دینی و په‌گه‌زی و چه‌ندینی تر سه‌رچاوه‌که‌ی وا له جیاوازی چینه‌یه‌تی‌دا‌یه. نهمه‌ش به‌ هۆی مو‌لکه‌داری تابه‌تی یه‌وه که سیسته‌می سه‌رمایه‌داری و چینی بۆرژوا پارێزه‌ریتی. بۆیه تا ئەو جینگه‌یه‌ی نهم چینه و نهم سیسته‌مه مابیت و ده‌سه‌لاتدار بیت هه‌زاری و برسیته‌ش وه‌ک ده‌رده‌کانی تر هه‌ر ده‌میتێ. تا‌که رینگا بۆ رزگار بوونی یه‌که‌جاری لهم هه‌موو ده‌ردانه تنه‌ا کۆتایی هه‌ینان به‌م سیسته‌مه‌یه. راسته تا کۆتایی هه‌ینان به‌م سیسته‌مه پێ‌ویسته خه‌بات و تیکۆشان به‌رده‌وام بیت بۆ ریفۆرمی رۆژانه ، به‌لام ئەگه‌ر ئەو ریفۆر و هه‌ولانه‌ش له چوا‌چێ‌وه سایه‌ی دامه‌زراوه‌کانی خۆدی چینی ده‌سه‌لاتداردا بیت ئەوه ده‌ردیک ده‌رمان ناکات. بۆیه کوفی ئەنان ناچار ده‌بی بلی گه‌فته‌که له‌وه‌دا‌یه که بۆ له‌ناو بردنی هه‌زاری ئیراده‌ی سیاسی یه‌کگرتو ئێ‌یه !! به‌لام

ئەسلى مەسەلە ئەوئەھىيە كە ئىرادەى سىياسى يە كگرتو بۇ ئەم كارە نە لە رىكخراوىكى ئاواو نە لەو دەولەتەنەو سەرچاوە دەگرىت كە خۆيان ھەم پارىزەى ئەم دەرد و مەبەتەنى يانەن و ھەم رىنگرن لەبەردەم ئالوگۆرپى رېشەبى. بەلكو بۇ رامالینى ھەزارى و برسىتى پىنویستە ئەم دەولەت و دەسەلاتەنەش رابمالدرى.

خالیكى تر لەو بەھانە پوچانەى كە لە لاىەن ئەم دامام دەزگاو دەولەتەنەو دەكرى ، ئەوئەھىيە كە ھۆكارى ئەم ھەزارى و برسىتى يە گرى دەدەنەو بە بى بارانى و وشكە سالى و دايش كوردنى ناعادلانەو دوا كەوتوبى تەكنىك و موناھەسەى خاوەن مولچك و بازرگانان و سىياسەتى نادروستی دەولەتان بە تايبەتى وولاتانى گەورە پىشەسازى و ھەتا ھەزارى ئەو دەولەتەنەى كە دەسەلاتدارن لە چەشنى دەولەتەنى ئەفرىقىا. بەلام لە راستیدا بەم بەھانانە دەیانەوى خۆل بکەنە چاوى ئەك ھەر ۸۰۰ ملیۆن برسىتى يەو بەلكو بىكەنە چاوى سەرجم كۆمەلگای موزفایەتى يەو و شانى خۆيان لە بەرپرسىتى ئەم دەردە خالی بکەنەو. لە كاتىكدا ھەر لەو وولاتە ھەزار نەشینانەدا چەندین ملیۆنرو ملیاردپەر ھەبە و گەشت ئەك بە وولاتەكەى خۆيان و كیشورەكەو جھاندا بەلكو بۇ بۇشایی ناسمانیش دەكەن وەك ئەوئەھىيە لە ئەفرىقاي باشور ماوئەبەك لەمەو بەر ملیۆنرپىكى ئەو وولاتە گەشتى فەزای دەرهكى كورد بە ۲۰ ملیۆن دۆلار. ئەى ئەگەر وشكە سالى يە ئەوئەھىيە بۇ ئەوانە ھاواریان لە برسا لێھەناسى !!؟؟.

ھەموو ئەم پوچاگەندانە كە لە لاىەن ئەو حكومەتانە خۆيان و ياخود حكومەتە دەلەوئەمەندەكان و رىكخراوە تىو دەلەوتەتى يە كانەو دەكرى تەنھا بۇ تەبرى يە كوردنى ناوەرۆكى سىستەمە ئابورى و سايىسى يەكەى خۆيانە بە گشتى ، ئىز لە ھەر رەنگ و بەرگىكدا بن. ھەر بۆيەش تا ئەم ھەلومەرجە سىياسى و ئابورى يە وا بىت ھەموو چاوەروانى يەكان و ھەولەكان بۇ ئەم كۆنگرانەو لەم كۆنگرانەدا بێھودە دەبىت.